

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
Кафедра менеджменту та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Управління ефективністю функціонування підприємства
(на прикладі ТДВ «Хмельницькзалізобетон», м. Хмельницький)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Шифр і найменування

Спеціальність 073 Менеджмент
Код і найменування

Освітня програма Менеджмент
Назва

КвРМН.021034.02.00.ПЗ

Виконала студентка 4 курсу групи МН-21-2 Анастасія СУПОНІНА
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд.екон.наук, доцент Наталія КАРВАЦКА
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____ Олена КОСІЮК
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри менеджменту

та адміністрування

 Ніла ТЮРИНА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

10 06 2025р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму

Кафедра менеджменту та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітня програма ОПП «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

Н. П. Юрчиш

03 . 02 . 2025р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Супоніної Анастасії Іванівни

Прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема роботи «Управління ефективністю функціонування підприємства (на прикладі ТДВ «Хмельницькзалізобетон», м. Хмельницький)»

Керівник роботи Карвацка Наталія Станіславівна, к.е.н, доц. кафедри менеджменту та адміністрування

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 17 02 2025 р. № 23 дод. 6

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 06 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: науково-методичні праці за темою управління ефективністю промислових підприємств, інформація про діяльність ТДВ «Хмельницькзалізобетон», фінансова звітність за 2021-2024 рр., інформація мережі інтернет тощо.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Теоретичні засади управління ефективністю функціонування підприємства. 2. Аналіз ефективності діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон». 3. Оцінка та напрями удосконалення управління ефективністю функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

5. Перелік графічного матеріалу: 1. Рисунок – Принципи управління ефективністю діяльності підприємства 2. Рисунок – Складові та основні показники ефективності діяльності підприємства 3. Таблиця – Типи вартості підприємств та їх застосування. 4. Таблиця – Основні напрями збільшення вартості підприємства. 5. Таблиця – Динаміка техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон». 6. Рисунок - Динаміка чистого доходу від реалізації продукції та вартості капіталу ТДВ «Хмельницькзалізобетон». 7. Таблиця – Аналіз формування фінансових результатів діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон». 8.

Таблиця - Комплексна оцінка показників ефективності функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон» 9. Рисунок - Динаміка коефіцієнту реальної вартості май ТДВ «Хмельницькзалізобетон» 10. Таблиця - Рекомендації щодо підвищення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1. Теоретико-методичний	Карвацка Н.С., доц. каф. МА		
2. Дослідницько-аналітичний	Карвацка Н.С., доц. каф. МА		
3. Проектно-рекомендаційний	Карвацка Н.С., доц. каф. МА		
4. Нормоконтроль	Косіюк О.М., ст. викл. каф. МА		

7. Дата видачі завдання 9 лютого 2025 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів (розділів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітки
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	лютий 2025	
2.	Одержання індивідуального завдання	лютий 2025	
3.	Складання календарного плану графіка написання кваліфікаційної роботи	лютий 2025	
4.	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи: підбір та вивчення літератури, збір необхідної інформації до обраної теми	лютий 2025	
5.	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства	березень 2025	
6.	Виконання першого розділу	квітень 2025	
7.	Виконання другого розділу	квітень 2025	
8.	Виконання третього розділу	травень 2025	
9.	Написання висновків	червень 2025	
10.	Здача роботи науковому керівнику	червень 2025	
11.	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	червень 2025	
12.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	червень 2025	
13.	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	червень 2025	
14.	Перевірка роботи на наявність ознак академічного плагіату	червень 2025	
15.	Одержання рішення експертної комісії кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту	червень 2025	
16.	Одержання відгуку наукового керівника	червень 2025	
17.	Одержання рецензії зовнішнього рецензента	червень 2025	
18.	Захист кваліфікаційної роботи	червень 2025	

Студент

Підпис

Синюшина Анастасія
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи

Підпис

Карвацка Наталія
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

Супоніна А.І. Управління ефективністю функціонування підприємства (на прикладі ТДВ «Хмельницькзалізобетон», м. Хмельницький). Керівник роботи – канд. екон. наук., доцент кафедри менеджменту та адміністрування Карвацка Н.С. Кваліфікаційна робота бакалавра: 51 сторінка, 12 рисунків, 10 таблиць, 30 використаних джерел.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ, ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.

Досліджено сутність, принципи, критерії оцінювання та складові системи управління ефективністю функціонування промислових підприємств; значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства; оцінювання вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування.

Наведено характеристику діяльності, виконано оцінку техніко-економічних показників, аналіз фінансових результатів діяльності та середовища функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

Виконано комплексне оцінювання та аналіз показників ефективності функціонування підприємства ТДВ «Хмельницькзалізобетон». Наведено рекомендації щодо використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування та заходи збільшення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

2 червня 2025

Анастасія СУПОНІНА

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Ефективність діяльності й управління підприємством: сутність, принципи, критерії оцінювання та складові системи.....	8
1.2 Значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства.....	13
1.3 Оцінювання вартості підприємства, як індикатор ефективності його функціонування.....	19
2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ХМЕЛЬНИЦЬКЗАЛІЗОБЕТОН».....	24
2.1 Загальна характеристика діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон».....	24
2.2 Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон».....	26
2.3 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	
2.4 SWOT-аналіз.....	35
3 ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТДВ «ХМЕЛЬНИЦЬКЗАЛІЗОБЕТОН».....	40
3.1 Комплексне оцінювання показників ефективності функціонування підприємства.....	40
3.2 Рекомендації щодо використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування.....	43
ВИСНОВКИ.....	49
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена потребою підприємств в ефективному управлінні, зокрема своїми активами, капіталом і прибутковістю в умовах конкуренції та нестабільного ринку. В умовах сучасних викликів ефективність стає не лише питанням внутрішньої стабільності підприємства, а й запорукою його виживання та сталого розвитку. Ефективність функціонування підприємств також визначає не лише прибутковість конкретної господарської одиниці, а й конкурентоспроможність країни в цілому.

У сучасній економіці ключовим критерієм ефективності діяльності виступає вартість бізнесу. Підвищення вартості компанії є однією з головних стратегічних цілей управлінців, акціонерів та інвесторів. При цьому ключовим індикатором ефективності стає не стільки прибуток у короткостроковому періоді, скільки зростання ринкової вартості бізнесу у довгостроковій перспективі. Застосування підходу управління вартістю змінює роль традиційного менеджменту. Замість орієнтації виключно на операційні показники, увага зосереджується на створенні стійкої конкурентної переваги, стратегічному розвитку та зростанні капіталізації. Управлінці повинні мислити не лише категоріями доходів і витрат, а й аналізувати, як їхні рішення впливають на вартість компанії в перспективі.

Метою бакалаврської роботи є виконання дослідження спрямованого на удосконалення управління ефективністю функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон». Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- дослідити сутність, принципи, критерії оцінювання та складові системи управління ефективністю діяльності підприємства;
- визначити значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства;

- обґрунтування виконання оцінювання вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування;
- аналіз основних техніко-економічних показників, фінансових результатів діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» та середовища функціонування;
- виконання комплексного оцінювання показників ефективності функціонування підприємства;
- наведення рекомендації щодо удосконалення управління ефективністю ТДВ «Хмельницькзалізобетон», використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування.

Об'єктом дослідження є процеси управління ефективністю діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон». Предметом – теоретичні положення та практичні рекомендації управління ефективністю функціонування підприємства, використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування.

У бакалаврській роботі було використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу для визначення сутності, принципів, критеріїв оцінювання та складових управління ефективністю функціонування підприємств; економіко-статистичний аналіз для оцінювання основних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон», SWOT-аналіз для визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз діяльності підприємства; аналітичний для виконання комплексного оцінювання показників ефективності функціонування підприємства; експертний для формування рекомендацій використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування та заходи збільшення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Ефективність діяльності й управління підприємством: сутність, принципи, критерії оцінювання та складові системи

Ефективність функціонування підприємства є співвідношенням між отриманими результатами та використаними ресурсами. Вона може вимірюватися як у вартісному, так і у натуральному вираженні, охоплюючи як фінансові показники, так і інші чинники (до прикладу, рівень інновацій, якість управління персоналом, екологічна відповідальність тощо). Говорущко Т.А та ін. визначають ефективність як «особливий підхід менеджменту, створений для забезпечення ефективної роботи підприємства, який описує методологію, вимірювання, процеси..., що використовуються для діагностики, аналізу, контролю і забезпечення зростання ефективності діяльності на різних підприємствах» [6]. Коваленко М.В., Лазарева Н.О. як «інтегрований підхід менеджменту, що об'єднує різні напрями діяльності підприємства, включаючи стратегію, управління персоналом, операційний менеджмент, планування, аналіз, облік та контроль ... задля забезпечення сталого зростання ефективності діяльності» [8, с. 121; 11, с. 108]. Куценко А.В. – «цілеспрямоване оперативне регулювання діяльності за напрямками управління ефективністю для забезпечення відповідності фактичного стану підприємства заданим параметрам» [10]. Згідно з Національною комісією з управління ефективністю – «постійний, систематичний підхід до вдосконалення результатів за допомогою науково-обґрунтованих рішень, постійного організаційного навчання, і зосередження на звітності за результатами діяльності» [26].

Слід зазначити, що Пітер Друкер визначав [27], що існує смислова відмінність між поняттями ефективність та результативність: «результативність» (effectiveness) означає «робити правильні речі» (doing the right things), а «ефективність» (efficiency) – «робити речі правильно» (doing thing sright). Класичною вважається модель тріади ресурс — процес — результат, що вказує на взаємозалежність між вхідними ресурсами, внутрішніми процесами й результатами господарської діяльності.

Основні принципи здійснення управління ефективністю функціонування підприємства наведено на рис. 1.1.

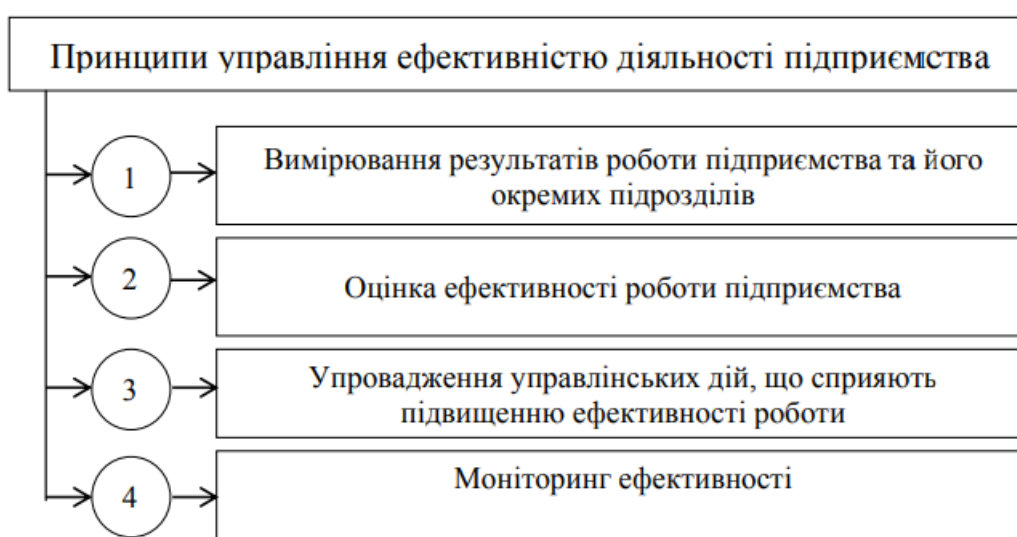

Рисунок 1.1 – Принципи управління ефективністю діяльності підприємства [8, с. 122]

Основними критеріями ефективності є прибутковість, рентабельність, продуктивність праці, оборотність активів, коефіцієнт використання виробничих потужностей, якість продукції, вартість бізнесу тощо (рис. 1.2). Однак, вважаємо, що у сучасних умовах варто також враховувати такі показники, як адаптивність до змін, інноваційна активність, сталість розвитку, корпоративна соціальна відповідальність.

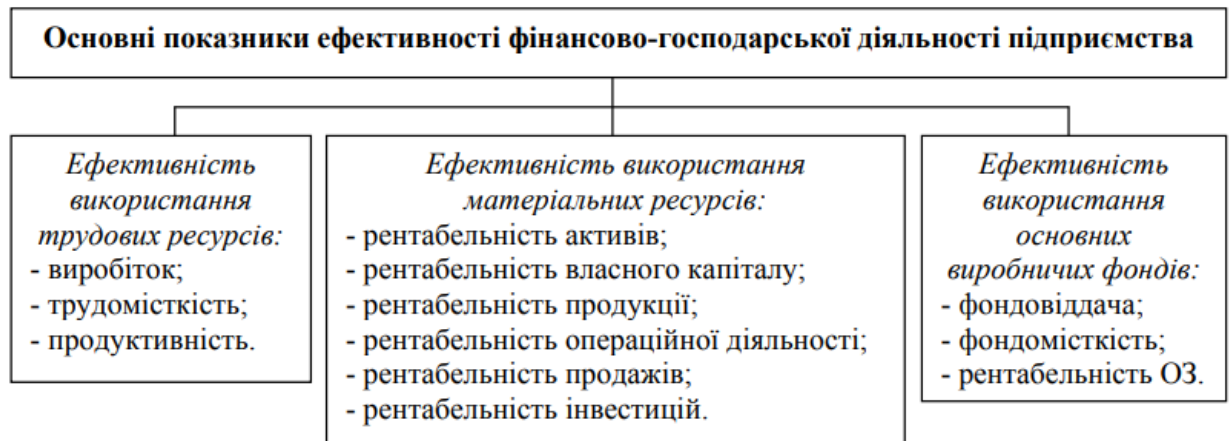

Рисунок 1.2 – Складові та основні показники ефективності діяльності підприємства [20, с. 4]

Основними підходами до управління ефективністю є:

1. Системний, що передбачає розгляд підприємства як цілісної соціо-економічної системи, в якій усі елементи взаємопов'язані. Ефективне управління передбачає узгодження цілей усіх підрозділів і підвищення ефективності за рахунок оптимізації всієї системи, а не лише окремих її частин.

2. Цільове управління. Згідно з цим підходом, всі дії підприємства мають бути спрямовані на досягнення чітко визначених стратегічних і тактичних цілей. Ефективність у цьому випадку визначається як ступінь досягнення поставлених цілей при раціональному використанні ресурсів.

3. Процесно-орієнтований підхід, що розглядає управління ефективністю через оптимізацію внутрішніх бізнес-процесів. Це дозволяє підвищити продуктивність, зменшити втрати, поліпшити якість продукції та обслуговування.

4. Інноваційно-орієнтований підхід, що визначає важливість впровадження новітніх технологій, автоматизацію та цифрові рішення. Інновації є основою довгострокової ефективності в умовах конкуренції.

5. Соціально-економічний підхід. Враховує вплив людського капіталу на ефективність функціонування підприємства. Розвиток персоналу, створення

комфортних умов праці, систем мотивації та залучення працівників до прийняття рішень підвищує загальну ефективність.

Ключовими факторами, що впливають на ефективність промислових підприємств є:

- організаційна структура управління. Гнучка та адаптивна структура сприяє оперативному прийняттю рішень та зниженню витрат на управління.

- технологічний рівень виробництва. Використання сучасного обладнання та автоматизованих систем дозволяє зменшити витрати, підвищити якість продукції та знизити ризики.

- кваліфікація персоналу. Навчений та мотивований персонал є ключовим активом будь-якого підприємства.

- маркетингова стратегія. Чітке розуміння ринку, потреб споживача та конкурентних переваг дозволяє сформувавши ефективну ринкову стратегію.

- система управлінського обліку. Оперативне отримання точних даних про стан підприємства дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

- зовнішнє середовище. Макроекономічна стабільність, податкова політика, законодавча база та наявність інфраструктури суттєво впливають на ефективність підприємства.

Сучасні промислові підприємства використовують різноманітні інструменти для підвищення ефективності:

Система збалансованих показників (BSC) – дозволяє оцінити ефективність діяльності з чотирьох ключових точок зору: фінанси, клієнти, внутрішні процеси, навчання та розвиток.

Кайдзен (безперервне вдосконалення) – японська концепція, яка передбачає постійне покращення всіх процесів на підприємстві.

Lean production – система організації виробництва, орієнтована на зменшення всіх видів втрат.

ERP-системи (Enterprise Resource Planning) – дозволяють інтегрувати всі підрозділи підприємства в єдину інформаційну систему.

Аутсорсинг – передача непрофільних функцій стороннім організаціям для концентрації на ключових компетенціях.

Зважаючи на вищевикладене, складові системи управління ефективністю діяльності підприємства наведено на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 – Система управління ефективністю діяльності підприємства [2]

Серед основних проблем управління ефективністю промислових підприємств можна виділити: низький рівень інноваційної активності, висока енергоємність виробництва, недостатній розвиток управлінських

компетенцій, опір змінам з боку персоналу, недосконалість законодавчого та інституційного середовища.

Управління ефективністю функціонування промислових підприємств є складним, багатофакторним процесом, який вимагає системного підходу, глибокого аналізу та постійного вдосконалення. В умовах сучасних викликів ефективність стає не лише питанням внутрішньої стабільності підприємства, а й запорукою його виживання та сталого розвитку. Досягнення високого рівня ефективності можливе лише за умов стратегічного управління, інноваційного розвитку, високої професійності управлінського персоналу та активної адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

1.2 Значення управління вартістю в системі менеджменту підприємства

Вартість бізнесу є грошовим еквівалентом поточної або майбутньої вигоди, яку очікується отримати від володіння, управління або продажу компанії. Вартість може відображати як реальну (ринкову) ціну бізнесу, так і розрахункову (оцінну) величину для стратегічного або фінансового аналізу.

Основними типами вартості є (табл. 1.1): ринкова вартість – ціна, за якою бізнес може бути проданий на відкритому ринку; інвестиційна вартість – вартість, що враховує індивідуальні цілі конкретного інвестора; ліквідаційна вартість – розраховується на випадок припинення діяльності підприємства; балансова вартість – вартість активів за бухгалтерським обліком.

Вартісно-орієнтоване управління (Value-Based Management, VBM) є фундаментальним підходом у сучасному корпоративному управлінні, що поєднує стратегічні, фінансові та організаційні аспекти функціонування бізнесу. Воно забезпечує системну орієнтацію компанії на створення довгострокової вартості та є основою конкурентоспроможності в умовах динамічного ринкового середовища.

Таблиця 1.1 – Типи вартості підприємств та їх застосування

Тип вартості	Коротка характеристика	Застосування
Ринкова вартість	Ціна, за якою бізнес може бути проданий на відкритому конкурентному ринку за нормальних умов.	Купівля-продаж підприємств, інвестування.
Інвестиційна вартість	Вартість бізнесу для конкретного інвестора з урахуванням його індивідуальних очікувань і стратегій.	Прийняття рішень про інвестування або злиття.
Ліквідаційна вартість	Вартість, яка може бути отримана у разі продажу активів підприємства окремо, у разі припинення діяльності.	Банкрутство, ліквідація підприємства.
Балансова (облікова) вартість	Вартість, визначена за бухгалтерськими даними: сума активів мінус зобов'язання.	Фінансова звітність, податкові розрахунки.
Відновна вартість	Вартість відтворення активів підприємства у сучасних умовах за ринковими цінами.	Страховання, оцінка матеріальних активів.
Чиста приведена вартість	Поточна вартість майбутніх грошових потоків підприємства, скоригована на ставку дисконту.	Оцінка ефективності інвестиційних проєктів.
Економічна додана вартість	Різниця між чистим операційним прибутком після оподаткування та витратами на капітал.	Оцінка результативності управління, мотивація менеджменту.
Справедлива вартість (Fair value)	Узгоджена вартість між обізнаними та незалежними сторонами на дату оцінки.	Стандарти фінансової звітності (IFRS, GAAP).
Заставна вартість	Дисконтова на дату оцінки справедлива (ринкова) вартість необоротного активу, визначена на передбачувану дату закінчення терміну дії договору застави з метою укладення договору застави майна	Кредитування, оцінка матеріальних активів.

Управління вартістю є стратегічним підходом, що спрямований на прийняття рішень, які максимізують довгострокову вартість компанії для акціонерів. Основна ідея цієї моделі полягає в тому, що усі управлінські рішення — від щоденних операцій до стратегічного планування — мають прийматися з урахуванням їхнього впливу на довгострокову ринкову вартість компанії. Важливим питанням є розуміння сутності поняття «управління вартістю підприємства» (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Трактування сутності поняття «управління вартістю підприємства»

Автор	Визначення
Мендул О.Г. [12, с. 23]	«система менеджменту, що трансформує вартісні цілі власників підприємств у конкретні дії найманих менеджерів, які мають усвідомлювати своє пріоритетне завдання у збільшенні вартості підприємств і підпорядковувати йому інші цілі»
Терещенко О.О., Стецько М.В. [13, с. 91]	«підпорядкування всіх процесів, які відбуваються в компанії, єдиній меті – створення доданої вартості для інвесторів»
Уманець К.А., Попов В.М. [24, с. 188]	«система менеджменту, що трансформує вартісні цілі власників підприємств у конкретні дії найманих менеджерів, які мають усвідомлювати своє пріоритетне завдання у збільшенні вартості підприємств і підпорядковувати йому інші цілі»
Івашковська І.В.	«аналітична інновація, що є певною послідовністю впровадження нових критеріїв оцінки результатів функціонування будь-якого підприємства, що функціонує в конкурентному середовищі»
Васюк Н.В. [3]	«система методів впливу на внутрішні фактори підприємства і опосередковано на фактори зовнішнього середовища з метою забезпечення його динамічного розвитку, підвищення стійкості у зовнішньому середовищі, інвестиційної привабливості за допомогою досягнення зростання його вартості»
Полтініна О.П. [18, с. 14]	«управління розвитком підприємства, яке проводиться шляхом дослідження й оцінювання майбутньої вартості його активів із урахуванням попередніх вливань коштів та інших економічних витрат»
Дейнека О.В. та ін. [5, с. 241]	«складова частина менеджменту, що спрямована на максимізацію вартості підприємства у процесі розроблення та прийняття обґрунтованих стратегічних та оперативних рішень»

Відповідно до А. Раппапорт менеджмент у своїй діяльності має керуватися принципами забезпечення зростання вартості підприємства, а саме [13]:

- «-Не захоплюватися прогнозуванням показників прибутку;
- Орієнтуватися на прогнози майбутніх чистих грошових потоків;
- Інвестувати кошти у майбутнє;
- Утримувати ті активи, що здатні максимізувати вартість компанії;

- Повернення власникам, інвестованих у підприємство коштів, якщо відсутні можливості нарощення вартості;

- Встановлення винагороди топ-менеджерам за довгострокові успіхи;

- Створення дієвих систем матеріального стимулювання для керівників структурних підрозділів;

- Реалізуючи стратегію зростання вартості, слід не забувати за рядових працівників;

- Ризики топ-менеджерів та акціонерів мають бути однаковими;

- Ефективна комунікація компанії та інвесторів».

Серед найбільш відомих теоретичних концепцій управління вартістю можна виокремити:

- Концепцію максимізації вартості для акціонерів. Основою є припущення, що головною метою компанії є збільшення добробуту її акціонерів. Методи оцінки: чистий приведений дохід (NPV), внутрішня норма дохідності (IRR), дисконтовані грошові потоки (DCF).

- Концепцію економічної доданої вартості (EVA). Це підхід, який передбачає вимірювання реального прибутку понад альтернативну вартість капіталу.

- Концепцію вартості для стейкхолдерів охоплює ширше коло зацікавлених осіб, ніж лише акціонерів — працівників, споживачів, постачальників, громаду. Підвищення вартості оцінюється не лише фінансовими, а й соціальними критеріями.

- Концепцію цільового управління на основі цінності (Target Value Management) передбачає встановлення конкретних фінансових цілей та моніторинг їх досягнення за допомогою фінансових і нефінансових КРІ.

Систему зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на вартість підприємства, наведено на рисунку 1.4.

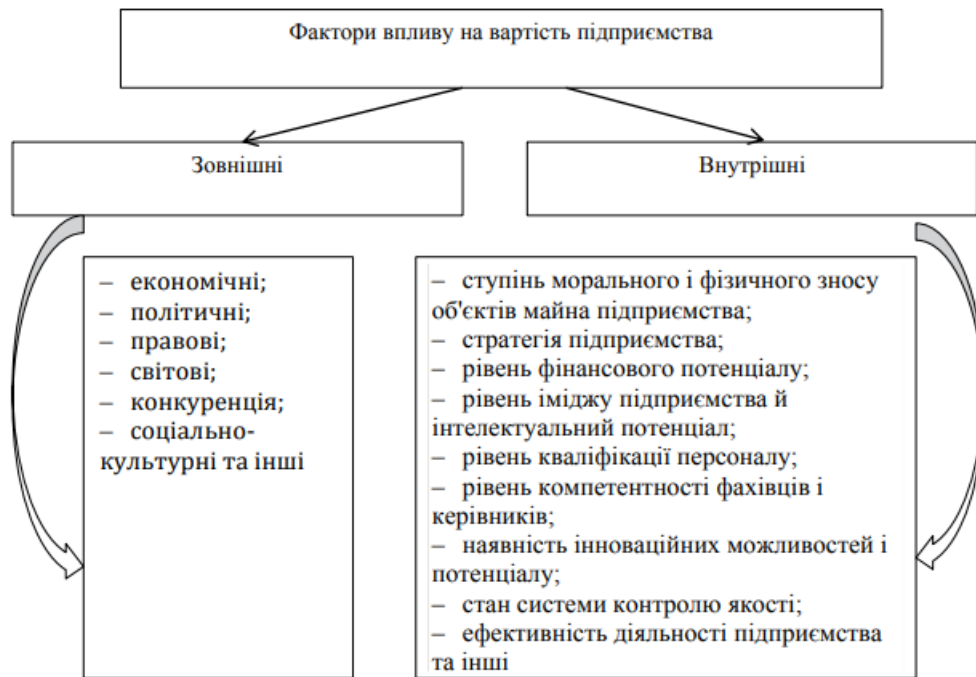

Рисунок 1.4 – Фактори впливу на вартість підприємства [5, с. 243]

Застосування підходу VBM змінює роль традиційного менеджменту. Замість орієнтації виключно на операційні показники, увага зосереджується на створенні стійкої конкурентної переваги, стратегічному розвитку та зростанні капіталізації. Управлінці повинні мислити не лише категоріями доходів і витрат, а й аналізувати, як їхні рішення впливають на вартість компанії в перспективі.

Управління вартістю інтегрується у всі функціональні напрями підприємства: фінанси, маркетинг, виробництво, людські ресурси. Основними напрямками забезпечення збільшення вартості підприємства є реалізація певних складників, зокрема: грошовими потоками, прибутком, необоротними та оборотними активами, капіталом, інвестиціями. Характеристику кожного наводять Дейнека О.В. та ін у роботі «Актуальні питання управління вартістю підприємства» [5].

Таблиця 1.3 – Основні напрями збільшення вартості підприємства [5]

Напрями управління				
Управління прибутком	Управління грошовими потоками	Управління активами	Управління капіталом	Управління інвестиціями
Характеристика				
<ul style="list-style-type: none"> – максимізація прибутку; – відповідність прибутку ресурсному потенціалу підприємства та ринковій кон'юктурі; – оптимальна пропорційність між рівнем прибутку, та рівнем ризику; – якість прибутку; – ліквідність підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> – повнота та своєчасність покриття потреби у капіталі; – підтримання прийнятної рівня платоспроможності та ліквідності; – попередження фінансової кризи; – збільшення вхідних грошових потоків; – скорочення циклу обороту грошових коштів; – підтримання балансу між формуванням резерву ліквідності та втраченими альтернативними можливостями; – скорочення накладних затрат. 	<ul style="list-style-type: none"> – оновлення основних виробничих засобів на простій та розширеній основі; – визначення потреби в необоротних активах для збільшення обсягів виробництва; – забезпечення ефективного використання основних засобів та нематеріальних активів; – відтворення необоротних активів та оптимізація їх структури; – збільшення обігу оборотних активів; – формування достатнього обсягу оборотного капіталу; – поліпшення ефективності структури оборотних активів; – збільшення ліквідності. 	<ul style="list-style-type: none"> – достатній обсяг капіталу для забезпечення необхідних темпів розвитку підприємства; – оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності; – доходність капіталу за запланованого рівня фінансового ризику; – забезпечення мінімізації фінансового ризику; – забезпечення фінансової рівноваги підприємства; – забезпечення достатнього рівня фінансового контролю; – забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства; – оптимізація обігу капіталу; – забезпечення своєчасного реінвестування капіталу. 	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення надійності вкладень; – підвищення доходності інвестицій; – збільшення ринкової вартості вкладень; – забезпечення ліквідності фінансових інвестицій

Управління вартістю виконує кілька важливих функцій в системі менеджменту підприємства:

1. Формування стратегічного бачення — дозволяє визначити пріоритети розвитку, орієнтовані на довгострокову вигоду.

2. Раціоналізація управлінських рішень — забезпечує критерії вибору проєктів, фінансових інструментів, джерел фінансування.

3. Підвищення прозорості управління — створює систему моніторингу, де результативність оцінюється за фінансовими і нефінансовими показниками вартості.

4. Посилення довіри інвесторів і партнерів — сприяє стабільності інвестиційних потоків і підвищенню ринкової привабливості компанії.

Управління вартістю є невід’ємною складовою ефективного менеджменту підприємства у XXI столітті. Його значення виходить за межі фінансової оцінки, охоплюючи стратегічне планування, внутрішній контроль і побудову корпоративної культури. Забезпечення довгострокового зростання вартості компанії вимагає від управлінців системного мислення, здатності до аналітики та стратегічного бачення. Таким чином, вартісно-орієнтований менеджмент виступає запорукою сталого розвитку підприємства та його успішної адаптації до викликів сучасної економіки.

1.3 Оцінювання вартості підприємства, як індикатор ефективності його функціонування

У ринкових умовах вартість бізнесу виступає ключовим показником, який відображає здатність підприємства створювати додану вартість, генерувати прибуток та забезпечувати довгострокову стабільність. Це пов’язано не лише з потребами власників у визначенні ринкової ціни активів, а й із необхідністю об’єктивного аналізу ефективності діяльності підприємства. Саме тому оцінювання вартості є важливим індикатором ефективності функціонування підприємства.

Вартість підприємства безпосередньо пов’язана з його ефективністю. Зростання вартості свідчить про зростаючу прибутковість, конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість. Зниження вартості,

навпаки, може вказувати на управлінські помилки, неефективне використання ресурсів або негативні зовнішні впливи.

Ефективне підприємство забезпечує високий рівень рентабельності, оптимальну структуру капіталу, стійке фінансове становище та перспективи розвитку. Саме ці характеристики враховуються при оцінюванні вартості, що робить її відображенням реального стану компанії.

А.М. Турило зазначає, що «оцінка ринкової вартості для оцінюваного підприємства є важливим чинником розв'язання багатьох економічних завдань: у поточній діяльності – підвищення ефективності управління підприємством, визначення його кредитоспроможності й інвестиційної привабливості, аналіз динаміки його економічного розвитку тощо; у кризовій ситуації – формування системи антикризового управління на підприємстві, визначення шляхів його реструктуризації, обґрунтування ліквідації підприємства [23, с. 100].

Оцінка вартості підприємства передбачає визначення його вартості в грошовому вираженні на певну дату з урахуванням усіх доступних інформаційних джерел. Теоретично вона базується на концепції «вартості грошей у часі» та принципі альтернативної вартості капіталу. Базовими показниками вартісної оцінки, що можуть бути використані в процесі здійснення вартісно-орієнтованого менеджменту, на думку Полтініної О.П є: додана економічна вартість, додана ринкова вартість, рентабельність інвестицій, додана акціонерна вартість, додана грошова вартість.

Методологічні підходи до оцінювання вартості підприємства формують основу для прийняття стратегічних рішень, залучення інвестицій, проведення угод купівлі-продажу, реструктуризації або ліквідації компаній. Методологічні основи виконання оцінки підприємств в Україні регламентуються Національним стандартом № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 1655 від 29.11.2006, а саме:

– майновий (витратний);

- порівняльний (ринковий);
- дохідний.

Методичні підходи до оцінки вартості підприємства наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 - Методичні підходи до оцінки вартості підприємства [21, с. 405]

Підхід	Метод	Сутність методу
Майновий підхід	Метод чистої балансової вартості	Найпростіший метод оцінювання активів компанії. Щоб отримати чисту балансову вартість активів, від значення валюти балансу віднімають усі короткострокові та довгострокові зобов'язання підприємства
	Метод скоригованої балансової вартості	Більш удосконалений метод. Містить результат переоцінювання, який корегує залишкову вартість активів на фактор інфляції
Майновий підхід	Метод оцінювання чистої ринкової вартості матеріальних активів	Передбачає коригування матеріальних активів на рівень інфляції
	Метод вартості заміщення	Оцінює підприємство виходячи з витрат на повне заміщення його активів за збереження господарського профілю. Метод орієнтований тільки на оцінку матеріальних активів і прийнятний для капіталомістких підприємств
	Метод відновної вартості	Під час використання цього методу розраховують усі витрати, необхідні для створення точної копії оцінюваної фірми
	Метод ліквідаційної вартості	Метод дає найнижчу цифру оцінки і дає змогу визначити нижній рівень вартості бізнесу
Порівняльний підхід	Метод галузевих коефіцієнтів	Застосовується за наявності даних по галузі. Базується на використанні рекомендованих співвідношень між ціною бізнесу підприємства і фінансовими параметрами
	Метод порівняння продажів	Ґрунтується на використанні ціни придбання підприємства-аналога
	Метод ринку капіталів	Використовують дані про прибутки та ціни на акції аналогічних компаній
Дохідний підхід	Метод капіталізації чистого доходу	Визначає потік доходу і використовує його поточну вартість шляхом застосування норми капіталізації
	Метод капіталізації дивідендів	Застосовується для оцінювання компанії, акції якої котируються на фондовому ринку
	Метод капіталізації надлишкового доходу	Метод ґрунтується на отриманні додаткового прибутку від гудвілу
	Метод дисконтування грошового потоку	Як дисконтований дохід використовується або чистий дохід, або грошовий потік підприємства

Витратний (або майновий) підхід передбачає оцінку підприємства на основі вартості його активів за вирахуванням зобов'язань. Застосовується метод чистих активів, метод відновної вартості або метод ліквідаційної вартості. Цей підхід є доцільним для оцінки компаній, що перебувають на етапі ліквідації, не мають стабільних грошових потоків або працюють у капіталомістких галузях.

Витратний підхід дозволяє оцінити мінімальну вартість бізнесу, але не враховує потенціал майбутніх доходів, тому може занижувати реальну ринкову ціну підприємства.

Ринковий або порівняльний підхід базується на принципі аналогії та передбачає визначення вартості підприємства на основі аналізу цін продажу подібних компаній або ринкових мультиплікаторів. Часто використовуються такі індикатори, як співвідношення ціни до прибутку (P/E), ціни до виручки (P/S), ціни до балансової вартості (P/BV) тощо.

Цей підхід є ефективним на розвинених і ліквідних ринках, де наявна велика кількість угод з подібними компаніями. До переваг належить об'єктивність (оскільки використовуються фактичні ринкові дані), а до недоліків — залежність від зовнішніх чинників і складність врахування індивідуальних особливостей оцінюваного підприємства.

Дохідний підхід ґрунтується на припущенні, що вартість підприємства визначається його здатністю генерувати майбутні доходи. Найпоширенішим методом у межах цього підходу є метод дисконтованих грошових потоків (DCF). Він передбачає прогнозування грошових потоків, які підприємство зможе отримати в майбутньому, та приведення їх до поточної вартості з урахуванням ризиків та середньозваженої вартості капіталу (WACC). Цей підхід є особливо ефективним для оцінки діючих, прибуткових компаній з передбачуваними грошовими потоками.

Перевагами дохідного підходу є його орієнтація на майбутній потенціал підприємства та врахування ризиків. Основними недоліками є складність достовірного прогнозування доходів і суб'єктивність при виборі ставки дисконту.

У практиці оцінювання зазвичай застосовується комплексний підхід, коли результати, отримані за різними методами, порівнюються, аналізуються і коригуються з урахуванням галузевої специфіки, кон'юнктури ринку та цілей оцінювання. Такий підхід підвищує точність оцінки та знижує ризик суб'єктивізму.

Методологічні підходи до оцінювання вартості підприємства є важливою складовою управління та інвестиційного аналізу. Кожен з підходів має власні переваги та обмеження, а вибір конкретного методу залежить від типу бізнесу, цілей оцінювання, наявності інформації та стану ринку. У сучасних умовах, коли вартість підприємства дедалі більше визначається нематеріальними активами, людським капіталом та інноваційним потенціалом, важливим стає гнучке та комплексне застосування оцінкових підходів.

Таким чином, управління ефективністю функціонування промислових підприємств є складним, багатофакторним процесом, який вимагає системного підходу, глибокого аналізу та постійного вдосконалення. В умовах сучасних викликів ефективність стає не лише питанням внутрішньої стабільності підприємства, а й запорукою його виживання та сталого розвитку. Досягнення високого рівня ефективності можливе лише за умов стратегічного управління, інноваційного розвитку, високої професійності управлінського персоналу та активної адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Оцінювання вартості підприємства виконує подвійну функцію: воно не лише визначає ринкову ціну компанії, а й виступає надійним індикатором ефективності її функціонування. Чим вища вартість, тим більший потенціал підприємства, тим кращим є його фінансовий стан, управлінська майстерність і здатність до зростання. У сучасному світі, де конкуренція йде не лише за клієнта, а й за капітал, систематичне оцінювання вартості стає обов'язковим елементом стратегічного управління.

2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТДВ «ХМЕЛЬНИЦЬКЗАЛІЗОБЕТОН»

2.1 Загальна характеристика діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

ТДВ «Хмельницькзалізобетон» є провідним виробником залізобетонних конструкцій та виробів на ринку Хмельницької області. Завдяки впровадженню сучасних технологій у виробничі процеси, підприємство забезпечує широкий асортимент продукції, що дозволяє задовольняти потреби найрізноманітніших будівельних проєктів.

Основні напрями виробництва охоплюють:

- залізобетонні вироби: плити перекриття, палі, фундаментні блоки, сходові системи, перемички, прогони, опорні плити, елементи для інженерних мереж, огорожі, дорожні плити, вироби для дорожньої інфраструктури, залізобетонні стояки, дорожні обмежувачі тощо;

- бетон різних марок: як стандартні, так і спеціальні види, а також бетонні розчини;

- дерев'яні вироби: стругані елементи, дверні блоки, пиломатеріали.

Організаційна структура підприємства представлена на рисунку 2.1. Згідно з нею, загальне керівництво діяльністю ТДВ здійснює генеральний директор. До його обов'язків належать стратегічне планування, визначення ключових напрямів розвитку та ухвалення управлінських рішень.

Генеральному директору підпорядковуються кілька функціональних директорів:

- технічний директор – відповідає за технічні аспекти виробничих процесів. У його підпорядкуванні знаходяться: головний механік (разом із заступником, відповідним відділом та енергомеханічними службами цехів №1

і №2), головний енергетик (із заступником та підзвітним відділом), ремонтно-механічний відділ (РММ), транспортний цех;

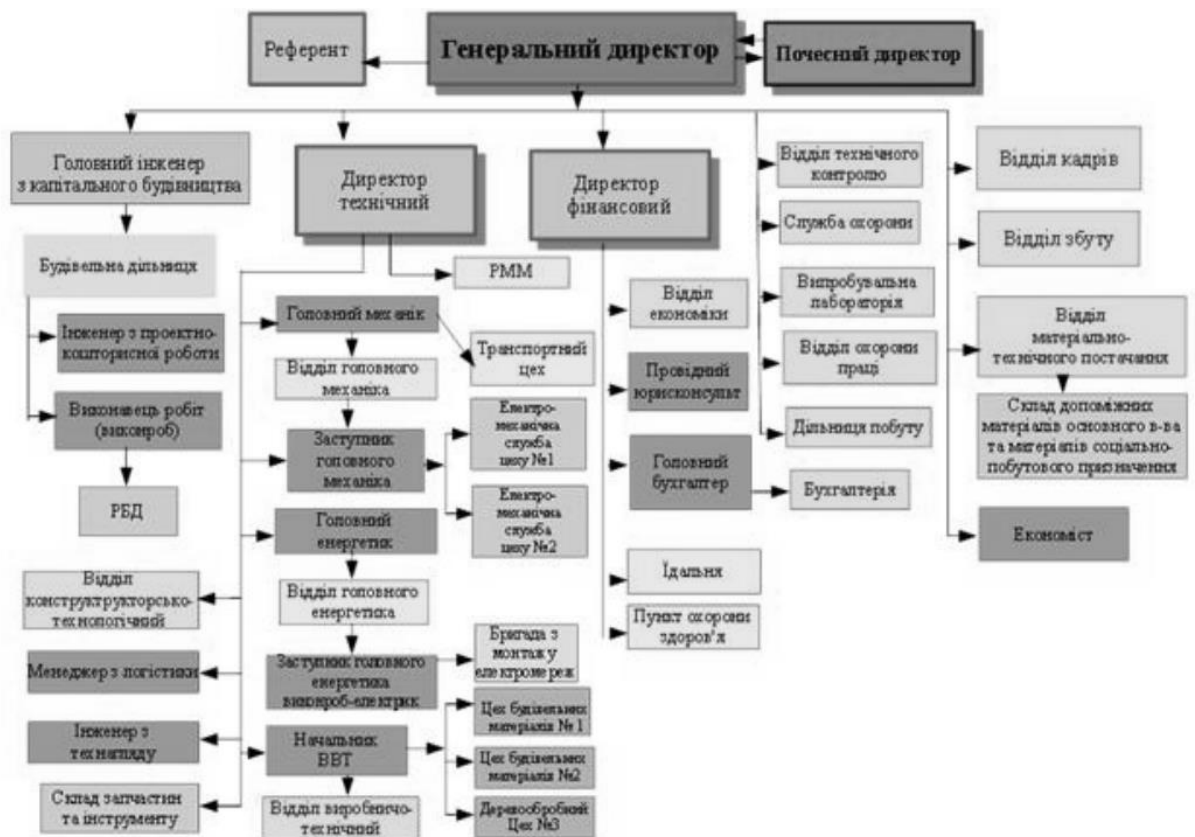

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТДВ «Хмельницькзаліобетон»

фінансовий директор – здійснює управління фінансами, плануванням та звітністю. Йому підпорядковані: відділ економіки, головний бухгалтер та бухгалтерія, провідний юристконсульт, їдальня та медичний пункт.

Окрім того, в структурі підприємства передбачено посаду головного інженера з капітального будівництва, який є заступником генерального директора та здійснює контроль за реалізацією будівельних проектів і виконанням робіт на об'єктах. Відділ технічного контролю займається контролем технічних параметрів виробництва. За продаж продукції відповідає відділ збуту. Забезпеченням ТДВ необхідними матеріалами здійснює відділ матеріально-технічного постачання.

2.2 Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

Аналіз розпочнемо з виконання оцінки основних техніко-економічних показників діяльності, для обрахунку сформуємо таблицю 2.1.

Таблиця 2.1 – Динаміка техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

Показники	Од. вим.	Дані за роками			Відхилення	Темп зміни, %
		2022	2023	2024		
Середньорічна вартість капіталу	тис. грн	519 560,00	615 864,00	725 556,00	205 996,00	139,65
в т. ч. оборотного	тис. грн	307 952,00	408 063,00	495 552,00	187 600,00	160,92
Середньорічна вартість основних фондів, всього	тис. грн	199 766,00	171 960,00	174 264,00	-25 502,00	87,23
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	576 737,00	849 716,00	1 146 513,00	569776,00	198,79
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	472 386,00	702 409,00	903 867,00	431481,00	191,34
Чистий прибуток	тис. грн	27 429,00	38 102,00	96 544,00	69 115,00	351,98
Середньооблікова чисельність працівників основної діяльності	осіб	438	399	443	5	101,14
Фонд оплати праці штатних працівників	тис. грн	90 784,00	120 393,00	169 841,00	79 057,00	187,08
Середньомісячна заробітна плата персоналу	грн / особу	17 039,00	25 144,70	31 949,00	14 910,00	187,51
Продуктивність праці одного працюючого ПВП	тис. грн/ особу	1 316,75	2 129,61	2 588,07	1 271,31	196,55
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	грн	0,82	0,83	0,79	-0,03	96,25
Фондовіддача	грн	2,89	4,94	6,58	3,69	227,88

У процесі аналізу ключових техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» за 2022–2024 роки виявлено позитивну динаміку практично за всіма основними напрямками діяльності підприємства.

Упродовж аналізованого періоду чистий дохід підприємства зріс з 576 737,0 тис. грн у 2022 році до 1 146 513,0 тис. грн у 2024 році (рис. 2.2). Темп приросту склав 198,79%, що свідчить про стабільне розширення виробничо-збутової діяльності.

Середньорічна вартість капіталу також зросла на 39,65% (до 725 556,0 тис. грн), зокрема оборотного капіталу – на 60,92%, що демонструє активізацію господарської діяльності ТДВ. Водночас спостерігається зменшення вартості основних фондів на 12,77%, що може свідчити про їх зношеність або вибуття активів без достатнього оновлення.

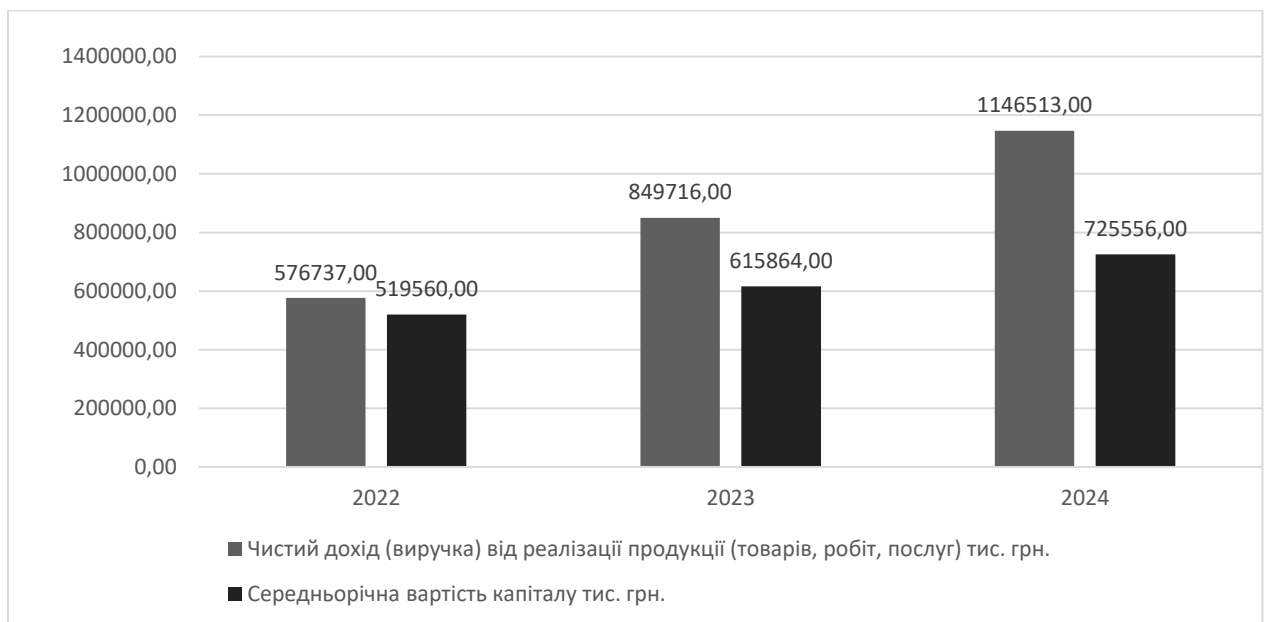

Рисунок 2.2- Динаміка чистого доходу від реалізації продукції та вартості капіталу ТДВ «Хмельницькзалізобетон», тис. грн.

Чистий прибуток зріс у 3,5 рази – з 27 429,0 тис. грн до 96 544,0 тис. грн, що підтверджує ефективність фінансового управління та оптимізацію витрат (рис. 2.3).

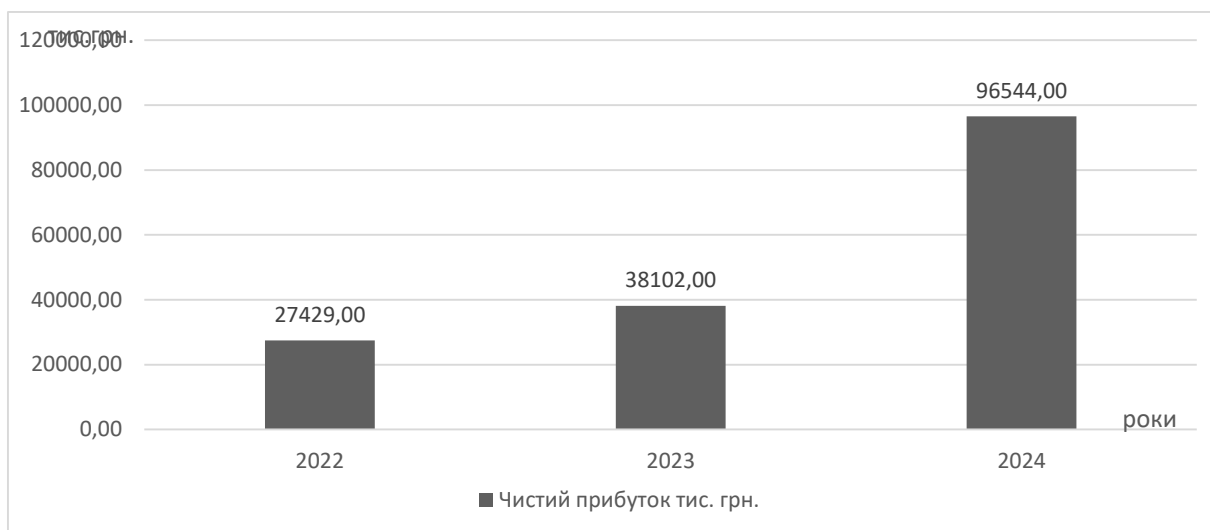

Рисунок 2.3 - Динаміка чистого прибутку ТДВ «Хмельницькзалізобетон», тис. грн.

Продуктивність праці одного працівника основної діяльності збільшилась з 1 316,75 тис. грн до 2 588,07 тис. грн, що становить приріст на 96,55% (рис. 2.4). Це є індикатором зростання ефективності використання трудових ресурсів та впровадження нових технологій у виробничий процес.

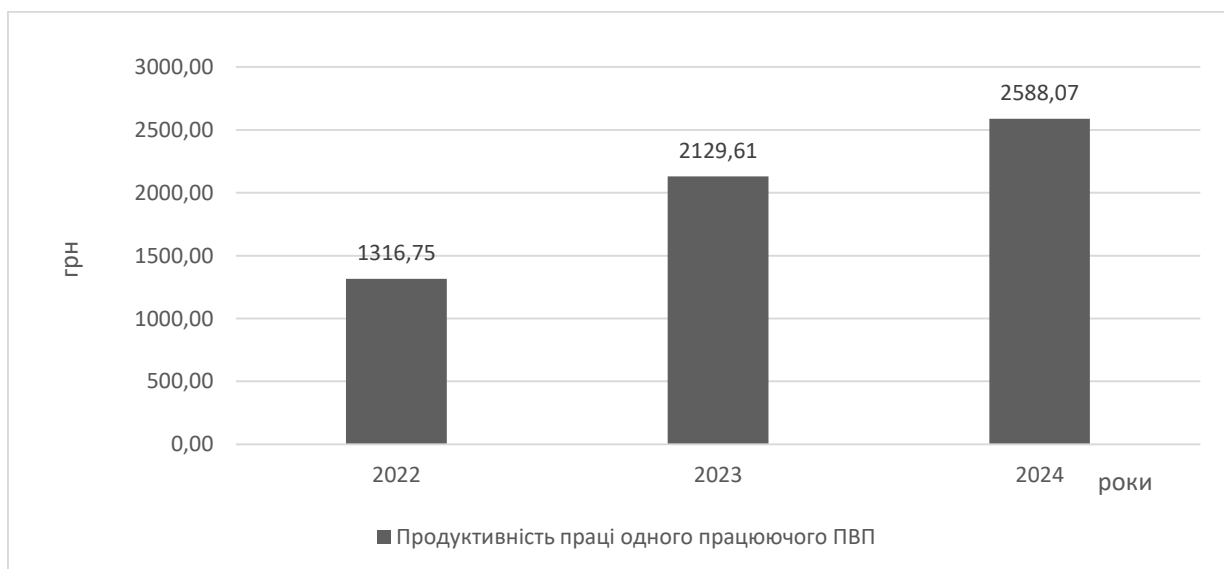

Рисунок 2.4 – Динаміка рівня показника продуктивності праці ТДВ, тис. грн

Собівартість реалізованої продукції зросла на 191,34% і склала 903 867,0 тис. грн у 2024 році. Витрати на 1 грн реалізованої продукції знизилися з 0,82

грн до 0,79 грн, що свідчить про підвищення рентабельності виробництва, ефективності управління виробничим процесом (рис. 2.5).

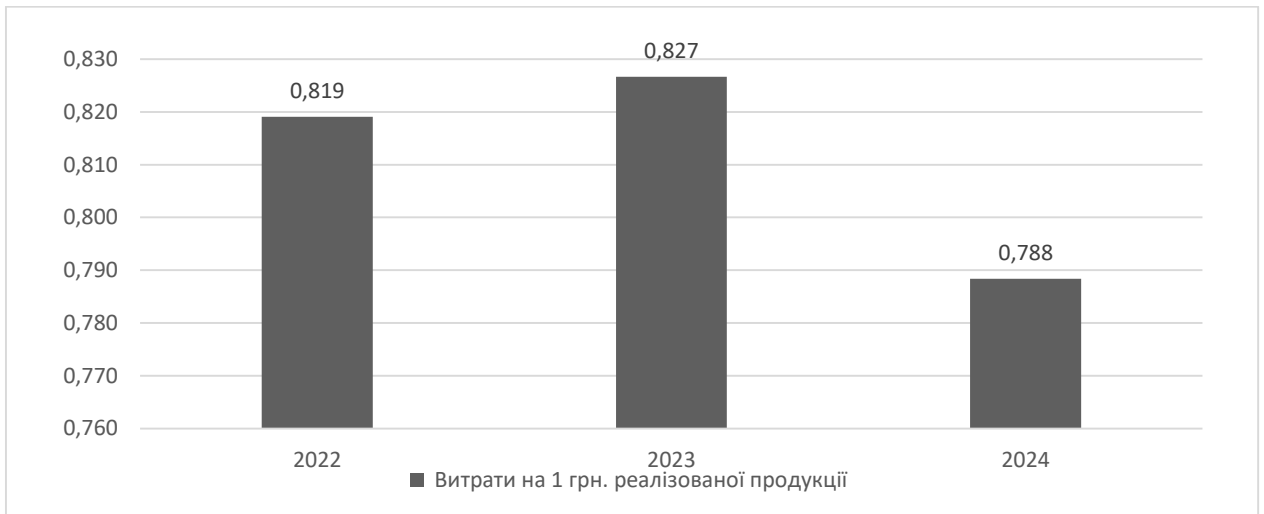

Рисунок 2.5 – Динаміка показника рівня витрат на 1 грн реалізованої продукції, грн

Чисельність працівників зросла незначно – з 438 до 443 осіб (на 1,14%), тоді як середньомісячна заробітна плата збільшилась на 87,51% і досягла 31 949,00 грн у 2024 році. Фонд оплати праці зріс на 187,08%, що свідчить про підвищення мотивації персоналу та реалізацію соціально орієнтованої політики оплати праці.

Фондовіддача підвищилась у 2,27 рази – з 2,89 до 6,58 грн, що є позитивним сигналом щодо ефективності використання основних засобів ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (рис. 2.6).

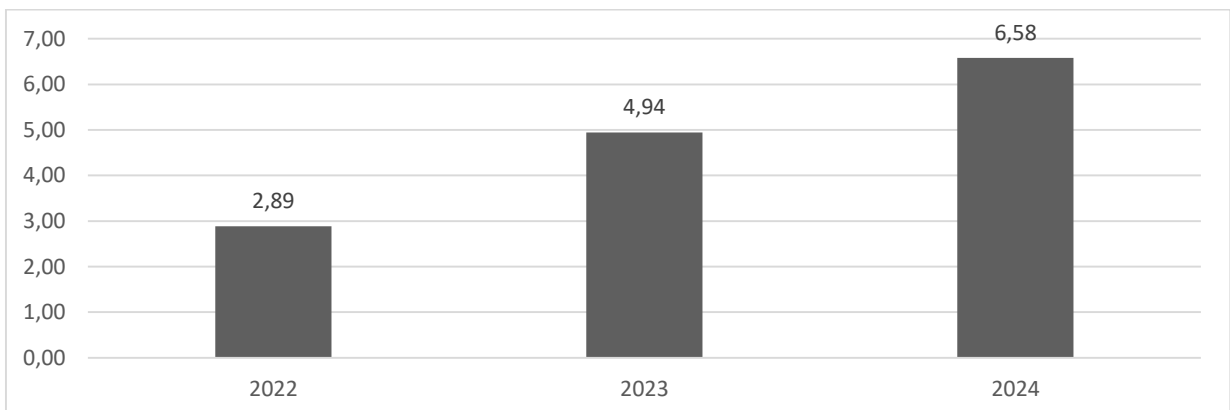

Рисунок 2.6 – Динаміка рівня фондовіддачі ТДВ «Хмельницькзалізобетон», грн

Таким чином, загальна динаміка техніко-економічних показників ТДВ «Хмельницькзалізобетон» за 2022–2024 роки демонструє стійке зростання фінансової та виробничої ефективності підприємства. Покращення показників прибутковості, продуктивності праці та фондівіддачі вказує на успішну реалізацію стратегії розвитку. Однак зниження вартості основних фондів потребує подальшого аналізу та, ймовірно, активізації інвестиційної діяльності у напрямку оновлення матеріально-технічної бази.

2.3 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

На основі даних фінансової звітності, а саме Звіту про фінансові результати, виконаємо порівняльний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів підприємства за період 2022–2024 рр. (таблиця 2.2).

Чистий дохід від реалізації продукції ТДВ «Хмельницькзалізобетон» протягом трьох років демонструє впевнене зростання: з 576 737,0 тис. грн у 2022 році до 1 146 513,0 тис. грн у 2024 році. Темп зростання становить 198,79%, що свідчить про позитивну динаміку збуту продукції та зростання обсягів реалізації.

Собівартість реалізованої продукції ТДВ «Хмельницькзалізобетон» також зросла — з 472 386,0 тис. грн у 2022 році до 903 867,0 тис. грн у 2024 році (збільшення на 191,34%). Це свідчить про розширення виробничої діяльності, однак темп зростання доходу випереджає темп зростання витрат.

Валовий прибуток досліджуваного підприємства збільшився з 104 351,0 тис. грн у 2022 році до 242 646,0 тис. грн у 2024 році, з темпом зростання 232,53%, що свідчить про ефективність контролю над витратами та прибутковість виробництва.

Таблиця 2.2 – Аналіз формування фінансових результатів діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон», тис. грн

Стаття	Дані за роками			Темп зміни, %
	2022	2023	2024	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	576 737,0	849 716,0	1 146 513,0	198,79
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	472 386,0	702 409,0	903 867,0	191,34
Валовий прибуток	104 351,0	147 307,0	242 646,0	232,53
Інші операційні доходи	22 668,0	23 837,0	46 042,0	203,12
Адміністративні витрати	26 495,0	38 006,0	44 252,0	167,02
Витрати на збут	3 0464,0	48 767,0	64 758,0	212,57
Інші операційні витрати	31 960,0	31 250,0	48 369,0	151,34
Фінансові результати від операційної діяльності	38 100,0	53 121,0	131 309,0	344,64
Інші фінансові доходи	23,0	15,0	13,0	56,52
Інші доходи	24,0	34,0	45,0	187,50
Фінансові витрати	680,0	4 420,0	77 41,0	1138,38
Інші витрати	3 786,0	1 920,0	5 494,0	145,11
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:	33 681,0	46 830,0	11 8132,0	350,74
Податок на прибуток від звичайної діяльності	6 252,0	8 728,0	21 588,0	345,29
Чистий прибуток	27 429,0	38 102,0	96 544,0	351,98

Фінансовий результат від операційної діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» зріс у 3,4 рази: з 38 100,0 тис. грн до 131 309,0 тис. грн (темп зростання — 344,64%), що є позитивним показником успішної операційної стратегії підприємства.

Адміністративні витрати ТДВ збільшилися з 26 495,0 тис. грн у 2022 р. до 48 329,0 тис. грн у 2024 р. (182,43%), що свідчить про збільшення загальних управлінських витрат.

Витрати на збут також зростають — з 30 096,0 тис. грн до 64 758,0 тис. грн (215,13%), що може свідчити про розширення ринків збуту або підвищення витрат на логістику та маркетинг.

Інші операційні доходи ТДВ «Хмельницькзалізобетон» зросли незначно (із 22 668,0 тис. грн до 27 646,0 тис. грн), тоді як інші операційні

витрати — з 31 960,0 до 48 369,0 тис. грн (151,38%), що свідчить про зростання супутніх витрат у ході діяльності.

Чистий прибуток підприємства за три роки зріс у 3,5 рази — з 27 429,0 тис. грн до 96 544,0 тис. грн (темп зростання 351,98%). Це свідчить про загальне покращення фінансового стану підприємства, ефективність управління витратами та прибутковості виробництва. Динаміку валового та чистого прибутку ТДВ «Хмельницькзалізобетон» представлено на рис 2.5.

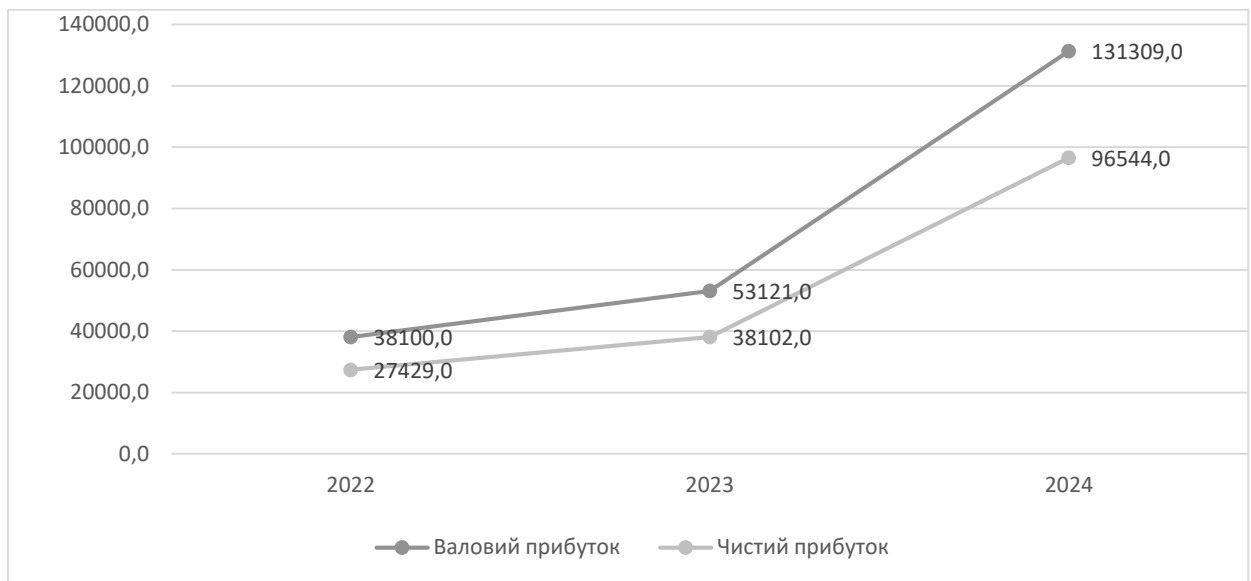

Рисунок 2.7 – Динаміка валового та чистого прибутку ТДВ «Хмельницькзалізобетон», тис.грн.

Податок на прибуток зріс у понад 3 рази — з 5 856,0 тис. грн до 21 588,0 тис. грн (368,59%), що відповідає зростанню бази оподаткування.

Як підсумок можна сказати, що фінансові результати ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструють сталу позитивну динаміку протягом 2022–2024 років. Основними факторами зростання прибутковості стали: ефективне зростання обсягів реалізації продукції; збереження контролю над собівартістю; збільшення валового та операційного прибутку швидше, ніж витрат.

Попри певне зростання адміністративних та збутових витрат, фінансові результати підприємства свідчать про успішне управління ресурсами та стабільний розвиток.

Далі виконаємо аналіз динаміки основних показників фінансової стійкості та ліквідності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» за період 2022–2024 рр (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 - Оцінка фінансової стійкості та ліквідності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» за 2022–2024 роки

Показник	Дані за роками			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023 р. до 2022 р.	2024 р. до 2023 р.
Коефіцієнт автономії (коефіцієнт незалежності)	0,85	0,77	0,77	-0,08	0,00
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,15	0,23	0,23	0,08	0,00
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,52	0,56	0,59	0,04	0,03
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,7	0,75	0,69	0,05	-0,06
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	2,96	1,83	1,93	-1,13	0,10
Співвідношення позикового капіталу і власного	0,18	0,31	0,30	0,13	0,00
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,040	0,255	0,266	0,22	0,01
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	3,96	2,83	2,93	-1,12	0,10

Коефіцієнт автономії (незалежності) знизився з 0,85 у 2022 р. до 0,77 у 2023–2024 рр. (відхилення: –0,08). Це свідчить про зменшення частки власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування, що може впливати на фінансову незалежність підприємства.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зріс із 0,15 до 0,23, що вказує на зростання фінансового ризику через збільшення частки зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт маневреності власних засобів залишався стабільним (0,52 → 0,56 → 0,59), що свідчить про зростаючу здатність підприємства оперативно маневрувати власним капіталом, забезпечуючи гнучкість фінансового управління.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу демонстрував незначну динаміку (0,70 → 0,75 → 0,69). Незначне зниження у 2024 р. може свідчити про деяке зменшення обсягів обігових коштів у власному розпорядженні.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами суттєво знизився з 2,96 у 2022 р. до 1,93 у 2024 р. Це означає зменшення рівня самофінансування оборотного капіталу, що може створювати ризики для стійкої операційної діяльності.

Співвідношення позикового капіталу і власного зросло з 0,18 до 0,31. Це підтверджує тенденцію до зростання боргового навантаження.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс з 0,040 у 2022 р. до 0,266 у 2024 р. Така позитивна динаміка (+0,226) вказує на зростання обсягу найбільш ліквідних активів (грошові кошти), що дозволяє швидко покривати короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) знизився з 3,96 у 2022 р. до 2,93 у 2024 р., що свідчить про зменшення загальної здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання, хоча показник залишається на задовільному рівні.

Упродовж аналізованого періоду ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструє певне зниження фінансової автономії та збільшення залежності від позикового капіталу. Разом з тим, покращення показників ліквідності (зокрема абсолютної) свідчить про зростання гнучкості в управлінні грошовими потоками. Однак зниження коефіцієнта забезпеченості оборотними засобами та зростання боргового навантаження потребують підвищеної уваги до структури капіталу та ефективності фінансування операційної діяльності.

2.4 SWOT-аналіз

Перш ніж виконати SWOT-аналіз ТДВ «Хмельницькзалізобетон» доцільно визначити основні тенденції ринку залізобетонних конструкцій в Україні. Зокрема, станом на 2024 рік ринок залізобетонних конструкцій в Україні демонструє ознаки відновлення після значного спаду в 2022 році, спричиненого повномасштабною війною. Попри виклики, галузь поступово адаптується до нових умов, зокрема завдяки зростанню обсягів будівельних робіт та інвестиціям у відновлення інфраструктури.

Після падіння будівельної активності у 2022 році, в 2023 році спостерігалось зростання обсягів будівництва на 18,4% у порівнянні з попереднім роком, досягнувши 53,2 млрд грн за перше півріччя. Це позитивно вплинуло на попит на залізобетонні вироби, особливо у сфері інженерних споруд [28]. Кількість виробників залізобетонних конструкцій залишалася відносно стабільною, з незначним зменшенням з 168 у 2015 році до 154 у 2020 році. ТОП-10 виробників забезпечують близько 50% загального обсягу виробництва, що свідчить про помірну концентрацію ринку [29]. Війна спричинила дефіцит кадрів через мобілізацію та міграцію, що ускладнило виробничі процеси. Також зросли витрати на логістику та енергоресурси, що вплинуло на собівартість продукції. Проте підприємства поступово адаптуються, впроваджуючи нові технології та оптимізуючи виробництво [30]. Зростає інтерес до використання композитної арматури, що дозволяє зменшити вагу конструкцій та прискорити будівництво. Такі інновації сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності українських виробників на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Беручи до уваги результати аналізу діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон», можна виокремити низку ключових конкурентних переваг підприємства.

Завод утримує провідні позиції на ринку Подільського регіону, істотно випереджаючи своїх основних конкурентів — Хмельницький домобудівний комбінат та завод залізобетонних конструкцій Південно-Західної залізниці — за обсягами виробництва та реалізації продукції. Таке ринкове лідерство забезпечується ефективно налагодженим виробничим процесом, стабільною якістю продукції, доступною ціновою політикою, а також активним впровадженням сучасних технологій у виробництво.

Серед значущих конкурентних переваг підприємства — широкий асортимент залізобетонних виробів, адаптивність виробничих потужностей та можливість виготовлення продукції за індивідуальними замовленнями, що дозволяє максимально орієнтуватися на потреби замовників і забезпечувати гнучкий підхід до співпраці. Підприємство є провідним виробником залізобетонних виробів у Хмельницькій області, що забезпечує йому пізнаваність та довіру клієнтів. Компанія виробляє не лише залізобетонні вироби, а й бетон, дерев'яні конструкції, вироби для інженерних мереж, що дозволяє задовольняти потреби різних сегментів ринку.

Усі перелічені чинники сприяють зростанню популярності продукції заводу серед споживачів і стабільному нарощуванню обсягів виробництва. Незважаючи на складну економічну ситуацію в країні, підприємство продовжує інвестувати у розвиток виробничої бази та модернізацію — зокрема, нещодавно було впроваджено лінію з виробництва металопластикових вікон.

Завдяки налагодженим партнерським відносинам із постачальниками, підприємство своєчасно отримує необхідні сировинні ресурси відповідної якості, що забезпечує безперебійність виробничого циклу та дотримання високих стандартів готової продукції.

Таблиця 2.4 - SWOT-аналіз ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

S – Сильні сторони (Strengths)	W – Слабкі сторони (Weaknesses)
Лідерство на регіональному ринку Широкий асортимент продукції Зростання фінансових показників Впровадження новітніх технологій Стабільна організаційна структура	Зростання витрат на збут та управління Зниження ліквідності Зниження фінансової автономії та збільшення залежності від позикового капіталу Високе податкове навантаження: Зниження рівня забезпечення оборотними засобами
O – Можливості (Opportunities):	T – Загрози (Threats)
Розширення національного та зовнішнього ринку Державні інфраструктурні проекти: Розвиток енергоефективного та екологічного будівництва Цифровізація та автоматизація управління	значний рівень інфляції та коливання валютних курсів Конкуренція з боку національних і міжнародних виробників Залежність від будівельного сектору Регуляторні зміни

Чистий дохід, прибуток та інші ключові фінансові показники мають позитивну динаміку, що свідчить про ефективність управління. Модернізація виробництва та оновлення обладнання сприяє підвищенню продуктивності праці. Чітка ієрархія управління, наявність функціональних директорів та технічних служб забезпечує контрольованість і гнучкість у прийнятті рішень.

Слабкими сторонами є зростання витрат на збут та управління. Витрати на управління та логістику зростають швидше, ніж доходи, що може впливати на прибутковість. Зниження коефіцієнта загальної ліквідності свідчить про певне зниження платоспроможності у короткостроковій перспективі.

Зростання податків може обмежувати реінвестиції прибутку у розвиток. Це може створити ризики у фінансуванні короткострокових зобов'язань.

Серед можливостей доцільно відзначити можливість виходу за межі регіонального ринку з новими продуктами чи об'єктами інфраструктури; участь у державних та муніципальних програмах з будівництва доріг, мостів, житла тощо; впровадження нових матеріалів та технологій, що дозволить відповідати сучасним вимогам сталого розвитку; покращення ефективності бізнес-процесів завдяки впровадженню ERP-систем та IT-рішень.

Як загрози можемо визначити значний рівень інфляції та коливання валютних курсів. Вартість сировини та енергоносіїв може зростати, збільшуючи собівартість продукції. Зростання конкуренції може тиснути на ціни та зменшити частку ринку. Економічний спад або зниження темпів будівництва напряду впливає на обсяг замовлень. Нові законодавчі норми або стандарти можуть потребувати додаткових витрат на адаптацію виробництва.

ТДВ «Хмельницькзалізобетон» має значний потенціал для подальшого розвитку завдяки своїй сильній ринковій позиції, широкій продуктній лінійці та позитивній фінансовій динаміці. Водночас для стабільного зростання важливо мінімізувати вплив зовнішніх загроз, зокрема фінансових та регуляторних ризиків, а також вдосконалювати внутрішню ефективність та ліквідність.

Таким чином, аналіз середовища функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон» свідчить про наявність ряду несприятливих чинників, що створюють загрози для його економічної стабільності. До ключових ризиків належать військові дії на території України, скорочення обсягів капітальних інвестицій, зниження інноваційної активності в економіці та зростання соціальних викликів. Попри це, підприємство зберігає провідні позиції на регіональному ринку залізобетонних конструкцій, що підтверджує його фінансову стійкість, здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та перспективність подальшого розвитку.

Результати аналізу діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» засвідчують позитивну динаміку ключових економічних показників у 2024 році порівняно з попередніми роками, зокрема — зростання чистого доходу від реалізації продукції та рівня прибутковості. Це свідчить про ефективне управління виробничо-господарськими процесами та здатність підприємства зберігати високу результативність навіть в умовах загострення економічних ризиків.

Проте упродовж аналізованого періоду ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструє певне зниження фінансової автономії та збільшення залежності від позикового капіталу, зниження коефіцієнта забезпеченості оборотними засобами та зростання боргового навантаження потребують підвищеної уваги до структури капіталу та ефективності фінансування операційної діяльності. Зменшення реальної вартості майна потребує уваги з боку керівництва. Це може бути маркером уповільнення оновлення активів або їх недоінвестування. Запровадження практики періодичної оцінки бізнесу дозволить підвищити прозорість управлінських рішень і стратегічно орієнтувати розвиток підприємства на зростання ринкової вартості.

3 ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТДВ «ХМЕЛЬНИЦЬКЗАЛІЗОБЕТОН»

3.1 Комплексне оцінювання показників ефективності функціонування підприємства

Оцінку ефективності проведено за чотирма основними блоками: рентабельність, управління капіталом, фінансова стійкість та управління ресурсами (таблиця 3.1). У період 2022–2024 років ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструвало позитивну динаміку ключових фінансово-економічних показників. Результати свідчать про зростання прибутковості, ефективності управління ресурсами та стабільності фінансового становища підприємства.

Показники прибутковості свідчать про суттєве покращення фінансових результатів діяльності підприємства. Чистий прибуток за три роки зріс у 2,5 рази (темп зростання – 253,38%), що є свідченням ефективної роботи з витратами та зростання доходів. Рентабельність активів зросла з 5,28% у 2022 році до 6,79% у 2024 році (+28,6%). Це свідчить про зростання прибутковості на кожну гривню вкладених активів. Рентабельність власного капіталу збільшилась на 26,4%, досягнувши рівня 7,85% у 2024 році. Рентабельність реалізованої продукції зросла з 4,7% до 8,4%, що вказує на підвищення прибутковості кожної гривні реалізованої продукції. Рентабельність витрат на оплату праці зросла на 88%, до 56,84%, що вказує на підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Особливо варто відзначити рентабельність персоналу, яка збільшилась більш ніж у три рази (від 626% до 2179%), що свідчить про суттєве зростання результативності праці персоналу.

Таблиця 3.1 - Комплексна оцінка показників ефективності функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

Показники	Фактичне значення показника у періоді			Темп зміни, %
	2022	2023	2024	
Рентабельність				
Динаміка чистого прибутку, тис. грн	1	1,4	2,5	253,38
Динаміка виробництва, част. од	1	1,47	1,35	134,93
Динаміка витрат, част.од	1	1,49	1,29	128,68
Рентабельність активів, %	5,28	6,19	13,31	252,05
Рентабельність власного капіталу, %	6,21	8,07	17,35	279,46
Рентабельність виробництва	5,81	5,42	10,68	183,95
Рентабельність реалізованої продукції,%	4,76	4,48	8,42	177,06
Рентабельність основних фондів, %	13,73	22,16	55,40	403,49
Рентабельність персоналу, %	6262,33	9549,37	21793,23	348,01
Рентабельність витрат на оплату праці, %	30,21	31,65	56,84	188,14
Управління капіталом				
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,87	2,08	2,31	123,54
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,31	1,80	2,06	157,84
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	3,13	4,43	4,47	142,98
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,66	5,87	6,74	119,02
Фінансова стійкість				
Коефіцієнт загальної ліквідності(покриття)	3,96	2,83	2,93	74,01
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,31	1,00	1,01	76,81
Коефіцієнт автономності	0,85	0,77	0,77	90,19
Коефіцієнт маневреності	0,52	0,56	0,59	112,58
Коефіцієнт заборгованості	0,18	0,31	0,30	172,64
Питома вага дебіторської заборгованості в поточних активах	33,09	35,44	34,35	103,79
Управління ресурсами				
Фондовіддача	2,89	4,94	6,58	227,88
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,64	0,57	0,53	82,77
Коефіцієнт зносу	0,36	0,43	0,47	130,64
Фондомісткість	0,54	0,36	0,29	53,01
Фондоозброєність праці, тис. грн/ос	456,09	430,98	393,37	86,25
Продуктивність праці	1316,75	2129,61	2588,07	196,55
Матеріаловіддача, грн.	1,33	1,10	2,47	185,32
Матеріалоємність продукції	0,75	0,73	0,71	94,36
Коефіцієнт рентабельності інвестицій	6,21	8,07	17,35	279,46
Витрати звичайної діяльності на 1 грн. реалізованої продукції	0,82	0,83	0,79	96,25
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,53	0,42	0,37	69,88

Ефективність управління капіталом також покращилась. Оборотно́сть оборотних активів зросла з 1,87 до 2,08, що свідчить про активніше залучення поточних активів у господарський оборот. Оборотно́сть власного капіталу зросла на 57%, що є позитивною тенденцією, оскільки відображає ефективніше використання власних ресурсів підприємства. Оборотно́сть матеріально-виробничих запасів демонструє помірне, але стабільне зростання, що говорить про раціональне використання запасів. Оборотно́сть дебіторської заборгованості дещо знизилась (на 3,89%), що може свідчити про незначне ускладнення в процесі повернення коштів від дебіторів або розширення кредитних умов для споживачів.

Фінансовий стан підприємства залишався стабільним, хоча й спостерігались деякі негативні тенденції. Коефіцієнт загальної ліквідності знизився з 3,96 до 2,93 (на 26%), що свідчить про зменшення здатності підприємства покривати короткострокові зобов'язання поточними активами. Коефіцієнт термінової ліквідності скоротився з 2,23 до 1,92, що потребує уваги до структури оборотних активів. Коефіцієнт автономії залишився на стабільному рівні (~0,77), що свідчить про сталу частку власного капіталу у фінансуванні підприємства. Питома вага дебіторської заборгованості в активах зросла незначно (з 33,09% до 34,35%), що, за умови контролю, не становить загрозу.

Показники управління ресурсами демонструють стійке покращення. Фондовіддача збільшилась у 2,3 рази (з 2,89 до 6,58), що вказує на підвищення ефективності використання основних засобів. Фондоозброєність праці зросла на 97,5%, що означає інтенсифікацію використання технічних ресурсів. Продуктивність праці підвищилась майже вдвічі – з 1316,75 тис. грн/працівника у 2022 р. до 2588,87 тис. грн у 2024 р. Матеріаломісткість продукції знизилась на 14%, що позитивно впливає на собівартість продукції та прибутковість. Витрати звичайної діяльності на 1 грн реалізованої продукції зменшились з 0,89 до 0,76, що свідчить про оптимізацію витрат.

Таким чином, ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструє високий рівень ефективності функціонування, з позитивною динамікою майже за всіма ключовими показниками. Прибутковість діяльності значно зросла, що свідчить про ефективне управління витратами та ринкову конкурентоспроможність. Управління оборотними активами та ресурсами покращилось, що забезпечує інтенсивне використання майна та підвищення продуктивності праці. Фінансова стабільність зберігається, однак деякі показники ліквідності потребують уваги, зокрема в частині зниження термінової та загальної ліквідності.

Незважаючи на загальну позитивну динаміку фінансових показників, зменшення реальної вартості майна потребує уваги з боку керівництва. Це може бути маркером уповільнення оновлення активів або їх недоінвестування. Запровадження практики періодичної оцінки бізнесу дозволить підвищити прозорість управлінських рішень і стратегічно орієнтувати розвиток підприємства на зростання ринкової вартості.

3.2 Рекомендації щодо використання оцінки вартості підприємства, як індикатору ефективності його функціонування

При виконанні аналізу показників ефективності функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон» ми звернули увагу, що спостерігається зниження показника реальної вартості майна на 30,19% за аналізований період (рис. 3.1). Вважаємо, що незважаючи на загальну позитивну динаміку фінансових показників, зменшення реальної вартості майна потребує уваги з боку керівництва. Це може свідчити про: амортизацію та фізичне зношення основних засобів, недостатній рівень інвестування в оновлення матеріально-технічної бази, відставання зростання вартості активів порівняно з іншими фінансовими показниками підприємства.

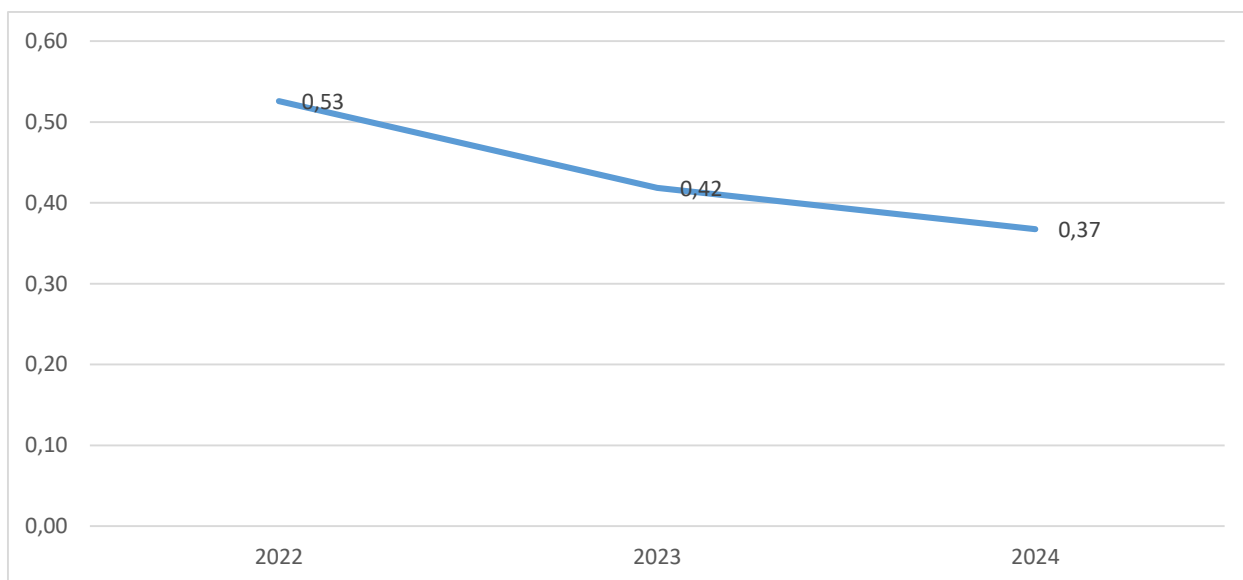

Рисунок 3.1 – Динаміка коефіцієнту реальної вартості майна
ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

У сучасних умовах ринкової економіки ефективність діяльності підприємства вимірюється не лише рівнем прибутку, рентабельністю чи обсягом виробництва. Зростаюче значення набуває оцінка вартості підприємства, яка відображає комплексний результат його фінансової, виробничої, управлінської та інвестиційної діяльності. Саме вартість бізнесу стає інтегральним індикатором ефективності його функціонування.

По-перше, вартість підприємства є ринковим відображенням його потенціалу. Вона враховує не лише наявні активи, а й здатність генерувати прибуток у майбутньому, конкурентоспроможність продукції, стійкість до ризиків, інноваційний потенціал, репутацію на ринку. Це дозволяє уникнути вузького трактування ефективності лише в межах бухгалтерських звітів, які часто не відображають реальної економічної сутності бізнесу.

По-друге, оцінка вартості створює основу для стратегічного управління підприємством. Розуміння того, які саме фактори впливають на ринкову вартість (наприклад, продуктивність праці, оновлення основних засобів, зростання клієнтської бази чи оптимізація витрат), дозволяє керівництву орієнтувати управлінські рішення на забезпечення довгострокового зростання.

У цьому сенсі оцінка вартості є не просто наслідком діяльності, а й інструментом управління ефективністю.

По-третє, вартість бізнесу — ключовий критерій для інвесторів, кредиторів та потенційних партнерів. Саме вона визначає привабливість підприємства для зовнішніх учасників ринку, його здатність залучати інвестиції, отримувати фінансування та брати участь у стратегічних альянсах. Якщо вартість підприємства зростає — це свідчить про довіру до його майбутнього, що є прямим підтвердженням ефективності його функціонування.

Не менш важливим є те, що оцінка вартості враховує якісні показники, такі як інтелектуальний капітал, корпоративна культура, якість управління, клієнтська лояльність. Тобто ті аспекти, які не завжди можна виміряти традиційними методами, але які істотно впливають на успішність підприємства в довгостроковій перспективі.

Зрештою, вартість бізнесу є дзеркалом ринку, що виявляє не лише сильні, а й слабкі сторони підприємства. Зниження вартості — це сигнал для управлінців про необхідність змін: підвищення ефективності, модернізації активів, перегляду стратегії. Таким чином, оцінка вартості стає системним інструментом контролю, аналізу та адаптації бізнесу до змінного середовища.

В умовах зниження реальної вартості майна доцільно використовувати оцінку ринкової вартості підприємства як альтернативний, інтегральний індикатор ефективності. Такий підхід дозволяє: отримати об'єктивну оцінку вартості бізнесу в умовах зміни економічного середовища; виявити недооцінені активи або надлишкові ресурси, що не генерують додаткову вартість; здійснити стратегічне планування: підготовку до реорганізації, залучення інвесторів, продажу частки або реструктуризації; порівнювати результати не лише в межах фінансової звітності, а й через ринкові мультиплікатори.

Наведемо рекомендації щодо підвищення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон» з урахуванням основних напрямів збільшення

вартості підприємства, наведених Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. у роботі «Актуальні питання управління вартістю підприємства» [5]. Наша таблиця з рекомендаціями (табл. 3.2) охоплює п'ять ключових напрямів управління: прибутком, грошовими потоками, активами, капіталом та інвестиціями. Це дозволяє структурувати рекомендації комплексно, орієнтуючись як на оперативну, так і на стратегічну ефективність підприємства.

Таблиця 3.2 – Рекомендації щодо підвищення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон»

Напрямок управління	Захід	Характеристика	Очікуваний результат
Управління прибутком	Впровадження контролю витрат, підвищення цінової гнучкості	Оцінка структури витрат, аналіз рентабельності продукції, перегляд цінової політики	Підвищення прибутковості продукції, зменшення фінансових витрат
	Оптимізація продуктового портфеля	Відмова від збиткових виробів, фокус на високорентабельну продукцію	Зростання чистого прибутку, покращення позицій на ринку
Управління грошовими потоками	Скорочення дебіторської заборгованості	Створення політики кредитування клієнтів, автоматизація моніторингу оплат	Покращення ліквідності, зменшення потреби у короткостроковому фінансуванні
	Оптимізація обороту грошових коштів	Аналіз циклу грошових потоків, прискорення інкасації, оптимізація виплат	Підвищення платоспроможності та своєчасного покриття зобов'язань
Управління активами	Оновлення основних засобів та їх ефективне використання	Реінвестиції у виробничі потужності, автоматизація процесів, ремонт критичної інфраструктури	Зростання продуктивності, зменшення амортизаційного навантаження
	Оптимізація структури активів	Виведення з експлуатації неефективних активів, оцінка доцільності їх утримання	Зниження непродуктивних витрат, покращення показників оборотності активів

Напрямок управління	Захід	Характеристика	Очікуваний результат
	Проведення періодичної оцінки вартості підприємства	Оцінка ринкової капіталізації, моніторинг впливу управлінських рішень	Орієнтація на підвищення капіталізації, стратегічне планування
Управління капіталом	Формування стійкої структури капіталу	Баланс між власним та позиковим капіталом, рефінансування дорогих кредитів	Підвищення фінансової стійкості, зменшення боргового навантаження
	Забезпечення достатності оборотного капіталу	Розрахунок оптимального обсягу капіталу для операційної діяльності	Безперебійна робота підприємства, уникнення касових розривів
Управління інвестиціями	Залучення зовнішніх інвестицій	Підготовка інвестиційного меморандуму, участь у грантових та держпрограмах	Додаткові джерела фінансування для розширення та модернізації
	Підвищення ефективності інвестиційних проектів	Вибір проектів за критерієм чистої приведеної вартості (NPV), впровадження контролю виконання бюджету	Зменшення ризиків інвестування, зростання вартості підприємства

Як рекомендації можемо визначити такі:

- Ініціювати зовнішню або внутрішню оцінку вартості бізнесу. Дозволяє регулярно оцінювати динаміку зростання компанії та адаптувати стратегію до ринкових умов.
- Інтеграція управлінських рішень з оцінкою вартості: будь-яке рішення має враховувати вплив на довгострокову вартість компанії.
- Використовувати результати оцінки як додатковий КРІ (ключовий показник ефективності) при прийнятті управлінських рішень.
- Інвестиції у сучасне обладнання зменшать собівартість продукції, підвищать її якість і забезпечать довгострокову конкурентоспроможність.

- Диверсифікація каналів реалізації і вихід на нові регіони підвищить дохідну базу Зменшення боргового навантаження і покращення коефіцієнтів ліквідності зміцнить фінансову стабільність.

- Провести аналіз активів на предмет доцільності утримання, модернізації або відчуження.

- Підвищення обіговості запасів та дебіторської заборгованості дозволить зменшити потребу у зовнішньому фінансуванні

- Фінансова прозорість для полегшення залучення інвесторів та партнерів, зменшує ризики

Ці заходи мають комплексний характер і в разі їх реалізації дозволять не лише підвищити поточну вартість підприємства, а й сформувати довгострокову конкурентну перевагу для ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

Отже, оцінка вартості підприємства є універсальним індикатором ефективності його функціонування, оскільки вона поєднує в собі кількісні й якісні характеристики бізнесу, орієнтує на стратегічне управління, відображає ринкову позицію та слугує основою для залучення інвестицій. У світі, де ціну мають не лише активи, а й ідеї, бренд і репутація, вартість підприємства стає не лише цифрою — вона є стратегічним мірилом його життєздатності та потенціалу.

ВИСНОВКИ

Актуальність теми зумовлена потребою підприємств в ефективному управлінні, зокрема своїми активами, капіталом і прибутковістю в умовах конкуренції та нестабільного ринку. В умовах сучасних викликів ефективність стає не лише питанням внутрішньої стабільності підприємства, а й запорукою його виживання та сталого розвитку.

В цілому ефективність функціонування підприємства є співвідношенням між отриманими результатами та використаними ресурсами. Основними критеріями ефективності є прибутковість, рентабельність, продуктивність праці, оборотність активів, коефіцієнт використання виробничих потужностей, якість продукції, вартість бізнесу тощо.

Управління ефективністю функціонування підприємств є складним, багатофакторним процесом, який вимагає системного підходу, глибокого аналізу та постійного вдосконалення.

Вартість бізнесу є грошовим еквівалентом поточної або майбутньої вигоди, яку очікується отримати від володіння, управління або продажу компанії. Вартість може відображати як реальну (ринкову) ціну бізнесу, так і виступати індикатором ефективності функціонування. Вартісно-орієнтоване управління є фундаментальним підходом у сучасному корпоративному управлінні, що забезпечує системну орієнтацію компанії на створення довгострокової вартості та є основою конкурентоспроможності в умовах динамічного ринкового середовища.

Управління вартістю інтегрується у всі функціональні напрями підприємства: фінанси, маркетинг, виробництво, людські ресурси. Основними напрямками забезпечення збільшення вартості підприємства є реалізація певних складників, зокрема: грошовими потоками, прибутком, необоротними та оборотними активами, капіталом, інвестиціями. Оцінювання вартості підприємства виконує подвійну функцію: воно не лише визначає

ринкову ціну компанії, а й виступає надійним індикатором ефективності її функціонування. Чим вища вартість, тим більший потенціал підприємства, тим кращим є його фінансовий стан, управлінська майстерність і здатність до зростання.

Об'єктом дипломної роботи були процеси управління ефективністю ТДВ «Хмельницькзалізобетон», провідного виробника залізобетонних конструкцій та виробів на ринку Хмельницької області.

У процесі аналізу ключових техніко-економічних показників діяльності ТДВ «Хмельницькзалізобетон» за 2022–2024 роки виявлено позитивну динаміку практично за всіма показниками - зростає чистий дохід підприємства, прибуток, чисельність, продуктивність праці, фондівдача; витрати на 1 грн реалізованої продукції знижуються, що свідчить про підвищення рентабельності виробництва, ефективності управління виробничим процесом.

Фінансові результати ТДВ «Хмельницькзалізобетон» також демонструють сталу позитивну динаміку протягом 2022–2024 років. Основними факторами зростання прибутковості стали: ефективно збільшення обсягів реалізації продукції; збереження контролю над собівартістю; збільшення валового та операційного прибутку швидше, ніж витрат. Проте упродовж аналізованого періоду ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструє певне зниження фінансової автономії та збільшення залежності від позикового капіталу, зниження коефіцієнта забезпеченості оборотними засобами та зростання боргового навантаження потребують підвищеної уваги до структура капіталу.

Оцінку ефективності проведено за чотирма основними блоками: рентабельність, управління капіталом, фінансова стійкість та управління ресурсами. ТДВ «Хмельницькзалізобетон» демонструє високий рівень ефективності функціонування, з позитивною динамікою майже за всіма ключовими показниками. Прибутковість діяльності значно зросла, що свідчить про ефективне управління витратами та ринкову

конкурентоспроможність. Управління оборотними активами та ресурсами покращилось, що забезпечує інтенсивне використання майна та підвищення продуктивності праці. Фінансова стабільність зберігається, однак деякі показники ліквідності потребують уваги, зокрема в частині зниження термінової та загальної ліквідності.

При виконанні аналізу показників ефективності функціонування ТДВ «Хмельницькзалізобетон» ми звернули увагу, що спостерігається зниження показника реальної вартості майна на 30,19% за аналізований період. Вважаємо, що незважаючи на загальну позитивну динаміку фінансових показників, зменшення реальної вартості майна потребує уваги з боку керівництва.

У сучасних умовах ефективність діяльності підприємства вимірюється не лише рівнем прибутку, рентабельністю чи обсягом виробництва. Зростаюче значення набуває оцінка вартості підприємства, яка відображає комплексний результат його діяльності. Саме вартість бізнесу стає інтегральним індикатором ефективності його функціонування.

У роботі наведено рекомендації щодо підвищення вартості ТДВ «Хмельницькзалізобетон» таблиця охоплює п'ять ключових напрямів управління: прибутком, грошовими потоками, активами, капіталом та інвестиціями. Це дозволяє структурувати рекомендації комплексно. Ці заходи мають комплексний характер і в разі їх реалізації дозволять не лише підвищити поточну вартість підприємства, а й сформувати довгострокову конкурентну перевагу для ТДВ «Хмельницькзалізобетон».

Отже, оцінка вартості підприємства є універсальним індикатором ефективності його функціонування, оскільки вона поєднує в собі кількісні й якісні характеристики бізнесу, відображає ринкову позицію та слугує основою для залучення інвестицій.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова В. О. Методичні положення визначення факторів впливу на ефективність проведення реорганізації діяльності. *Бізнес Інформ*. 2022. № 2. С. 146-152.
2. Ачкасова, Л. М. Система управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. №41. 5 с. URL: <https://doi.org/10.30977/ЕТК.2225-2304.2023.41.5>
3. Васюк Н. В. Оцінка бізнесу як інструмент управління вартістю підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. №7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3185>
4. Говорушко Т.А., Климаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. Київ: Логос, 2013. 204 с.
5. Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Пігуль Є. І. Актуальні питання управління вартістю підприємства. *Економіка і суспільство. Економіка та управління підприємствами*. Мукачівський державний університет. 2017. Вип.12. с. 240-245.
6. Деренська Я .М. Оцінка ефективності діяльності підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2023. №1(99). С. 81-85.
7. Дончак Л. Г., Міронова Ю. В. Вплив функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства на ефективність його господарської діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 2(1). С. 39-42. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_2\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_2(1)_9).
8. Коваленко М.В. Особливості управління ефективністю діяльності підприємств в умовах економіки України. *Держава та регіони. Економіка та підприємництво*. 2018. №4. С. 120-126.

9. Костін Ю. Д., Ткачова Т. С. Управлінські рішення та ефективність функціонування промислового підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка*. 2020. № 2. С. 196-202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2020_2_26.
10. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2018. 205 с.6.
11. Лазарева Н.О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. № 2(40). С. 105–109.
12. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємств : [монографія]. К. : КНЕУ, 2002. 272 с.
13. Терещенко О.О., Стецько М.В. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту. *Фінанси України*. 2007. №3. С. 91-99.
14. Терлецька Ю. О. Вплив управлінських інновацій на ефективність функціонування підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 1. С. 175-178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2023_1_36.
15. Оцінка ефективності бізнесу: методичні рекомендації до практичних завдань та семінарських занять для студентів спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" освітньої програми "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" першого (бакалаврського) рівня / уклад. А. О. Литвиненко, О. П. Полтініна. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 71 с.
16. Павликівська О. І., Марущак Л. І. Соціальні аспекти діяльності підприємств та фактори їхнього впливу на ефективність їх функціонування. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 27(1). С. 163-166. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_27\(1\)__33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_27(1)__33).
17. Пецкович М. Д. Оцінювання впливу параметрів системи поточного контролювання на ефективність функціонування підприємства. *Ефективна економіка*. 2012. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_4_22.

18. Полтініна О.П. Управління вартістю підприємства : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 140 с.
19. Радєва М. М. Економічна ефективність діяльності підприємства: методичний і практичний аспекти. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 4 (2). С. 94-99. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4(2)_15)
20. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7126>.
21. Святенко С. В., Кульчицька Н. С. Оцінка бізнесу як інструмент управління вартістю малого підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. В.9. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.23-60>
22. Сотник А. А. Організація комплексного дослідження ефективності господарської діяльності підприємства. Економіка, управління та адміністрування. 2020. №2. С. 63-68. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7735>
23. Турило А.М. Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку. *Фінанси України*. 2009. № 5. С. 95–100.
24. Уманець К.А., Попов В.М. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту. *Наукові записки КНТУ*. 2011. Вип. 11. Ч. II. С. 188–192.
25. Цалко Т.Р., Невмержицька С.М. Система ключових показників ефективності як запорука ефективного управління бізнес-процесами в компанії. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Випуск №6 (74). С. 160-167. URL: <https://er.knutd.edu.ua>
26. A performance management framework for state and local government: from measurement and reporting to management and improving. Chicago: National Performance Management Commission, 2010. 194 p.

27. Drucker P.F. The effective executive. The definitive guide to getting the right things done. New York: HarperCollins Publishers, 2006. 178 p.

28. Будівельний ринок у 2023 році може зрости на 25%. GMK Center
URL: https://gmk.center/ua/opinion/budivelnij-rinok-u-2023-roci-mozhe-zrosti-na-25/?utm_source=chatgpt.com

29. Тенденції розвитку ринку збірного залізобетону (ЗЗБ). KorFor.
URL: https://construction-market.korfor.com.ua/rynok-zbirnoho-zalizobetonu/?utm_source=chatgpt.com

30. Аналіз ринку «Будівельні конструкції та збірні елементи (ЗБК, швидкокомтовані будівлі, опалубка, басейни, вироби з металу)». PRO Consulting. 2024. URL: https://pro-consulting.ua/ua/base/analiz-rynka-ukrainy?level1=building&level2=zhelezobeton&last_select=&stat=1

Завідувачу кафедри
Менеджменту та адміністрування
Нілі ТЮРІНІЙ

здобувача вищої освіти (студента ПІБ,
факультет, «курс», «група»)

Сурочка Анастасія Іванівна

ЗАЯВА

З правилами чинного Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті, згідно з яким виявлення академічного плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної роботи до захисту і застосування заходів академічної відповідальності, ознайомлений (а). Про використання спеціалізованих програмних засобів (СПЗ) StrikePlagiarism та Anti-Plagiarism для перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на наявність академічного плагіату оповіщений (а). Надаю університету право на передачу моєї роботи для обробки та збереження в базах даних СПЗ і використання роботи для виявлення академічного плагіату в інших роботах, які перевіряються СПЗ.

Також надаю свою згоду на обробку й збереження університетом моєї роботи в Інституційному репозитарії Хмельницького національного університету.

Робота надається для перевірки в електронному варіанті. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

30.05.2025

дата

підпис